

GLASNIK

AUSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:

Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4[—]

pololetna . . . K 2[—]

četrtletna . . . K 1[—]

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 22.

V Ljubljani, dne 31. maja 1918.

Leto XI.

Jugoslovanska Strokovna Zveza v Ljubljani

sklicuje v smislu §§ 14, 15 in 22 društvenih pravil glavni občni zbor, ki bo zboroval v Ljubljani v prostorih šentjakobske Prosvete, Florijanska ulica št. 15, I. nadstropje, v nedeljo, dne 23. junija ob pol 2. uri popoldne. Če ne bo takrat zastopana vsaj polovica članov (§ 23 d. pr.), se bo pričel po preteku pol ure; torej dne 23. junija ob 2. uri popoldne, nov občni zbor, ki bo sklepčen ob vsakem številu.

Zastopnik mora imeti pismo potrdilo, da ga je izvolil občni zbor njegove skupine za zastopnika in koliko članov zastopa.

§ 25 društvenih pravil določa: Predlogi članov, ki ima o njih sklepati občni zbor, se morajo naznaniti predsedniku vsaj 10 dni prej. Kasnejši predlogi se dopustijo, če temu pritrudi načelstvo: načelstvo mora torej imeti predloge članov 13. junija v rokah.

Spored občnemu zboru določa § 24 društvenih pravil takole:

a) Volitev načelstva, razen glavnega tajnika. (§ 8 društvenih pravil pravi: »Načelstvo ima 20 članov: načelnika, 3 podnačelnike, zapisnikarja in njegovega namestnika, blagajnika, 12 odbornikov, 1 glavnega tajnika in 8 namestnikov.)

b) Volitev nadzorstva. (§ 19 določa: Nadzorstvo ima pet članov, ki jih voli glavni občni zbor.)

c) Sklepanje o poročilih načelstva in nadzorstva.

č) Določitev vpisnine in prispevkov.

d) Določitev najvišje možne podpore.

e) Sklepanje o prizivih.

f) Sklepanje o predlogih, ki pridejo na občni zbor.

Skupine in plačilnice naprošamo, naj odpošljejo gotovo svojega zastopnika na občni zbor, ker gre poleg rešitve tekočih poslov tudi za to, da se ustvari z ureditvijo prispevkov in podpor trdni finančni temelj J. S. Z. in da se poglobi akcija z obveznim naročilom strokovnega glasila.

Na občnem zboru se bo tudi ukrenilo, če bo izdala J. S. Z. delavski koledar, ali ne.

§ 30 društvenih pravil določa glede na glavni občni zbor J. S. Z., da mora zastopnik na prvem shodu poročati članom skupine, oziroma plačilnice, o glavnem

občnem zboru. Želimo, da prirede shode, na katerih naj se to zgodi, vse naše skupine in plačilnice na praznik sv. Cirila in Metoda v nedeljo, dne 7. julija 1918, kar naj se seveda v smislu § 30, odstavek 3 društvenih pravil, naznani načelstvu vsaj 10 dni prej.

Predsedstvo

Jugoslovanske Strokovne Zveze,

v Ljubljani, dne 27. majnika 1918.

Mihael Moškerc.

Naš Koledarček.

Potreben je. O tem se ne more niti dvomiti. Saj si ga žele naši delavci in delavke že skoraj ves čas, odkar sodelujem v organizaciji katoliškega slovenskega narodnega demokratičnega delavstva. Kljub temu se še nismo toliko osokolili, da ga izdamo. Rajni naš oče dr. Krek je bil pred nekaj leti zelo vnet zanj: kar udarimo, je rekel, a revež zaposlen in preganjan po tistih, ki jim je storil le dobro, ni mogel sam prevzeti nobenega redakcijskega dela in drugi nismo hoteli brez njega, če nas je tudi bodril in vzpodbujal. Nekaj mesecev pred svojo prezgodnjo smrtjo je sprožil lani sam to vprašanje: »Hm: delavski koledarček, žepni! Prav res. Prav bi bilo, če bi ga izdali. Samo dober mora biti. Le pogledjte. Vsaka »Pratika«, če jo vzamete v roko, koliko »fejst« branja je v njej! In ne ve se, kdo jo piše. Takorekoč sama se napravi. A misliti se mora na to, da misel ne zaspi in se izvede ob priliki.«

Lani te reči res nismo izpeljali, ker jo nismo mogli. Letos se je pa položaj precej spremenil: delavci in delavke prav odločno zahtevajo, naj se »Koledarček« izda. Tudi predsedstvu J. S. Z. je naročilo načelstvo pri seji dne 10. februarja 1918, katere so se udeležili malone zastopniki vseh skupin in plačilnic, naj za leto 1919. izda »Delavski koledarček«, če bo to mogoče. Ta reč je postala zdaj pereča. Na 2. Krekovem dnevu v Idriji so zahtevali delavci »Delavski koledarček. Skupina J. S. Z. v Idriji je pisala načelstvu J. S. Z., naj Koledarček izda; tudi drugod se izražajo podobne želje.

Glede na Koledarčkovo vsebino se želi v prvi vrsti pravni pouk delavstvu. In to polje je zelo, zelo obsežno. Saj nima naša organizacija niti poljudne razprave o

delavskem bolniškem zavarovanju, kaj še o bratovskih skladnicah, nezgodnem zavarovanju: da ne govorim o nešteti novelah, s katerimi nas je »osrečila« vojska. Razprave splošno poučnega značaja in apologetične vsebine: seveda kratke in poljudne, nujno potrebne. Če je potreben tudi »adresarij« naše delavske organizacije, je to reč, ki ne bo delala preglavic. Gradiva torej »Koledarčku« ne bo primanjkovalo, spretnih peres, mislim, tudi ne, dasi imam, kar tiče to poglavje, pri »Naši Moči« svoje skušnje, ki jih boljše zamolčim.

Kljub nujni potrebi »Delavskega Koledarčka«, ki naj ga izda J. S. Z., je pa izdajanje samo kot tako odvisno od gotovih predpogojev. Ker sovražim vsako tajno diplomacijo, se razgovorimo javno o njih.

Najmanj tisoč odjemalcev mora imeti »Jugoslovanska Strokovna Zveza« zagotovljenih, predno se poprime te reči. In hitro se mora dognati, če je mogoče »Koledarček« izdati ali ne. Do 20. junija zadnji čas, da izve J. S. Z., če je to mogoče ali ne. Organizacije J. S. Z. so že obveščene, kaj naj store. Tim potom pa naprošamo vse druge naše delavske organizacije: gospodarske in izobraževalne, naj izvedejo med svojimi člani potrebno agitacijo in naznanijo načelstvu Jugoslovanske Strokovne Zveze, koliko Koledarčkov naroče in plačajo svojim članom.

Poprašali smo že tudi v tiskarni, koliko bi stal tak »Koledarček«, kakršnega nameravamo. Stal bo 3 (tri) krone: nič manj, nič več. Vojska je: draginja je neizmerno podražila popir, tisk, vezavo. Organizacije naj uredijo vso stvar takole: Tisti, ki se obvežejo, da kupijo Koledarček, naj prično plačevati v obrokih zanj precej, ko naznani naš list, če se bo izdal Koledarček ali ne. Navidezno visoka vsota se bo tako lahko izplačala.

Upajmo, da dobimo svoj Koledarček, če čisto vsi spolnimo svojo dolžnost!

M. M.—c.

Občni zbor „I. ljubljanskega delav. konsumnega društva“.

Na Binkoštni ponedeljek se je vršil izvanredno dobro obiskani občni zbor »Prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva«. Iz poročila načelstva je razvidno, da je zadruga napredovala ter

prevzela od Gospodarske zveze 3 prodajalne in sicer eno v Mühleisnovi hiši na Dunajski cesti in na novo otvorene v Križih in Tržiču na Gorenjskem, katere dobro prosperujejo.

Kupila je tudi hišo bivšega člana Avbelja v Sp. Šiški števil. 1 za 20.000 K in v Kranju števil. 18 za 36.500 K, v katerih otvorji v kratkem novi prodajalni, vsled zahteve tamkajšnjega delavstva.

Sicer sedaj ni primeren čas za otvorenje novih prodajal, ker je splošno pomanjkanje blaga, vendar je društvo prevzelo to žrtev in trud. Seveda vsled tega stari člani nikakor ne bodo oškodovani v nobenem oziru, nasprotno, čim več članov in čim višji promet, temlažje bo nakupovati blago v večjih množinah in po nižjih cenah.

Odbor je s tem korakom pokazal, da razume tok časa in da hoče od svoje strani prispevati v splošno povzdigo naše organizacije.

Poročilo načelstva se je z odobravanjem vzelo na znanje in se je vnovič izvolilo soglasno dosedanji odbor in sicer: Alojzij Kocmur, Fran Pezdir, Ivanka Kossec, Ana Srakar, Giza Cerkovnik, Franja Zajc, na novo pa Ivan Jakopič, Fran Šoukal in Francka Repnik.

Za namestnike so bili izvoljeni: Anton Komljanec, kaplan v Kranju, Ivanka Brate v Ljubljani, Josip Sitar v Križeh in Fr. Vidic iz Tržiča.

V nadzorstvo pa: Josip Gostinčar, drž. poslanec, Mihael Moškerc, urednik »Slovenca« in Ivan Fras, uradni sluga v Ljubljani. Ob novem letu je štela zadruga 1544 družin, danes jih pa šteje že nad 1800 družin. Promet je znašal 3.318.959 kron.

Čistega dobička, ki se je prepisal rezervnemu zakladu je bilo 8.144 K 07 vin. Skupni upravni stroški so znašali 22.025 K 29 vin. Za dr. Krekov spomenik se je dalo prvi dar 1000 K, za venec in sv. maše pa 260 K.

Napravili so se sledeči soglasni sklepi:

Henrik Conscience:

Hugon pl. Graenhove.

Povest grofa Hugona pl. Craenhove in njegovega prijatelja Abulfaragusa.

Zvečer smo sedeli z materjo in s sestro na ravni strehi naše hiše; bil sem takrat star približno 10, moja sestra pa 7 let. Igrala sva se. Premlada sva še bila, da umevava materno žalost. Kazala sva si lepe zvezde na nebu, kar zagledava na dvorišču moža, ki je vlekel proč velbloda in konja in ju nameraval skriti. Vrata so se zaprla kakor s silo in zopet zaprla. Mati je zaječala tiho, zdaj sva šele zapačila, da se trese.

Hitro naju prime za roko in pelje brez besedi na dvorišče, kamor je prišel oče. Bled je bil, oči so bile brez leska, gledal je temno; ni čakal, da spregovori mati, previdno je zaprl vrata in rekel s tihim glasom:

»Abigail, če ostanemo tu do solčnega vzhoda, bodo razsvetljevali prvi solčni žarki najini trupli. Hitro odhajava: Tognal-Almahadi mi je zagotovil, da bodo pričeli jutri klati jude in kristjane, in da

I. Sožalna izjava.

Dne 8. oktobra 1917 je padel sredi največjega dela, za blagor slovenskega ljudstva, naš član in predsednik nadzorstva č. g. dr. Janez Ev. Krek.

V njem smo izgubili očeta in največjega zadruženika. On je stal ob zibelki naše zadruge in bil do svoje smrti njen pokrovitelj. Njegova izguba je nenadomestljiva.

Slava njegovemu spominu!

II. Udanostna izjava.

Občni zbor »I. ljublj. del. konz. društva« izreka presvitlemu gospodu knezoškofu dr. Antonu Bonaventura Jegliču povodom njegove 20letnice škofovanja in s posebnim ozirom na napade na njegovo osebo, radi njegovega delovanja za pravice slovenskega naroda, priznanje, udanost in pokorščino. Želimo, da bi bil njegov višji pastirski trud venčan z zmago pravične stvari za katero se bori na čelu celega naroda.

Prosimo ga, višjega pastirskega blagoslova.

III. Mirovna in udanostna izjava cesarju:

Občni zbor »I. ljublj. del. konz. društva« izjavlja udanost in zvestobo svojemu vladarju cesarju Karolu I. in želi, da bi bil njegov trud za dosego miru skoro ovenčan z uspehom in postal deležen blagoslova, ki ga je sv. oče podelil onemu knezu, ki prvi ponudi roko v spravo.

IV. Odobri se pristop k Vojni zvezi s 14 deleži po 500 K, v skupnem znesku 7000 kron. Vendar se povdarja, da Vojna zveza ni izpolnila v njo stavljenih nad. Tvori le novega nepotrebneža posredovalca, ki podraži po državnih centralah upravljano blago. Ker se pa Vojna zveza preskrbuje z blagom potom »Großeinkaufsgesellschaft« na Dunaju, sta prišla na ta način vmes dva nova faktorja, ki blago le podražita, količine blaga pa zvišata. Vse to pa ne odgovarja namenu združništva.

pomore prve nas, ker smo najbogatejši. Ne zahtevaj nadaljnjih pojasnil, vzemi in obleči obleko sužnje, da te bodo smatrali za Turkinjo, preobleci mi tudi otroke! Zberem zlato in bisere; konj in velblod sta že pripravljena. Požuri se in ne povej sužnjem ničesar, ker bi nas izdali.

Opolnoči smo odpotovali. Naša mati je sedela na velblodu, midva pa v košarah vsaki na eni njeni strani; oče, ki je bil oborožen dobro, je jezdil pred nami. Naši starši so zelo prestrašeni; velikokrat smo srečali tolpe saracenskih vojakov; a navadno smo jim ušli, če pa ne, jih je potolažil naš oče, da smo Saraceni, ki potujemo v Aleppo. Ko smo potovali nekaj dni in noči, smo prišli v Skanderum, od tam pa v Simto, ki ni daleč od Rode. Očetu se je posrečilo ponoči priti skrivaj na krščansko brodovje, kjer so ga sprejeli vitezi sv. Janeza z veseljem za zdravnika. Ponoči so nas druge prepeljali na veliko ladjo in nam nakazali v stanovanje lagodno kajito.

Rod so oblegali nad eno leto. Vsak dan so se bili krvavi boji in ranjenih je bilo veliko vitezov. Naš oče jih je rešil toliko gotove smrti, da so mu bili kristjani hvaležni in so ga spoštovali kot svojega

Opaža se tudi, da se Vojna zveza izrablja v strankarske namene in se ne razdeljuje blago vsem včlanjenim zadrugam v enaki množini in po enaki ceni. To naj se v bodoče prepreči.

V. Občni zbor vzame na znanje poročilo načelnika, da je Gospodarska zveza zadnje čase pod načelstvom rajnega dr. Kreka in sedanjega g. Alojzija Markeža, trudi, izboljšati svoje odnose, do včlanjenih zadrug. Načelniku naroča naj zastavi svoje moči v to, da bo G. Z. zmožna izvrševati namen za katerega je bila ustanovljena, to je, biti blagovna centrala na eni strani vseh konzumnih oz. gospodarskih zadrug, na drugi strani pa kmetijskih zadrug.

VI. Narodni Gospodar, glasilo Zadrugne Zveze, naj bi se preosnoval v točno izhajajoč tednik, četudi samo na enem listu. Glasilo naj bi bil nele Z. Z. ampak tudi G. Z. in drugih včlanjenih zadrug. Poročal naj bi o vseh raznih aprovizacijskih in trgovskih zadevah ter posređoval promet med G. Z. in včlanjenimi zadrugami. Oblika naj bi bila poljudna, cena pa nizka, da bi bil naročnik lahko vsak zadrugar in bi mogla vsaka zadruga vpeljati obvezno naročnino za vse svoje člane. — Na ta način bi dobila zadrugna organizacija svoj organ.

VII. Deluje naj se na združitev vseh slovenskih konzumnih in gospodarskih oz. kmetijskih zadrug, v kolikor se pečajo z oddajo konzumnega blaga, — v eno celoto, ker le na ta način bo zagotovljen združništvu obstoj in napredek.

Vsled vojnih razmer ogromno naraslemu kapitalu posameznikov in bank naj se postavi jez, to je strnjeno združništvo.

Zato pa občni zbor obžaluje in obsoja razkol v našem združništvu in želi naj se vse slovensko združništvo strne v eno bojno črto, ker le na ta način bo zmožno kljubovati navalu naraščajočega kapitala.

Uresniči naj se že zamišljena Zadrug-

dobrotnika. Živeli smo precej prijetno, ker je služila naša ladja za bolnišnico, ki se ni zapletla nikdar v boje; nemirnemu morju smo se pa tudi kmalu privadili.

Na brodovju pred Rodom je bival tudi neki vitez z Brabanta, ki je sklenil z mojim očetom tesnejše prijateljstvo. Tako sta se sprijateljila, da nista mogla živeti eden brez drugega in sta opazovala ponoči zvezde in njih tek. Brabantski vitez je ljubil tudi nas, cele dneve se je igral na krovu z menoj in z mojo sestro, da nas razvedruje.

Naša mati naju je ljubila izredno; hvaležna je bila krščanskemu vitezju, ki je postopal tako plemenito z judovskim beguncem. Kristjane so nam popisovali od rane mladosti za strašne ljudi, ki jih moramo sovražiti; tisočkrat in tisočkrat so nam rekli, kako preganjajo jude in da so njih večni krvni sovražniki. Brabantskemu vitezju smo bili zelo hvaležni, kadar smo bili zvečer sami z očetom, smo govorili le o njem, našem dobitniku; polagoma smo pričeli občudovati vero kristjanov; rekli smo si, kakšno hrabrost in plemenitost navdahuje le vera v Krista vitezju in kako vzvišena je krščanska ljubezen do bližnjega, ki nagiba brabantskega vitezja, da spre-

na banka, ki naj čim največ kapitala pritegne v službo združništva.

Zakaj se je sklenila sprememba pravil? Pri občnem zboru dne 21. maja 1916 se je pod predsedstvom ranjcega gosp. dr. Kreka sklenilo, da sme zahtevati odbor od člana, ki ima več kot tri glave družine, vplačilo daljnjega deleža po 30 K — od člana, ki ima pa več kot sedem glav družine vplačilo družega in tretjega deleža po 30 K. To se je ukrenilo v svrhu zvišanja obratnega kapitala.

Poslužil se je pa odbor te pravice v smislu sklepa letošnjega občnega zbora šele letos in se odteguje na drugi oz. tretji delež dividenda.

Odbor je pa prišel do zaključka, da ta ukrep ne zadostuje. Zato je predložil občnemu zboru predlog za spremembo pravil v tem smislu, da se osnuje k vsakemu deležu posebna deležna rezerva do najvišjega zneska 500 K. V to deležno rezervo se bo najpreje razdelil skupni rezervni zaklad v znesku 74.000 K, potem se bo zapisala v to deležno rezervo na račun družega in tretjega deleža odtegnjena dividenda, če bo to želel posamezni član. Nadalje se bode pripisovala v to deležno rezervo vsakoletna dividenda vsakega člana, dokler ne bo dosežena svota 500 K. Ko bo ta znesek dosežen se bo dividenda zopet izplačevala. Zapisovalo se bo pa zaenkrat v knjižico vse kar član kupi, tudi kruh, moka itd. Čimveč bo član zakupil timpreje bo deležna rezerva založena.

Namen te deležne rezerve je I. da se član oprosti svojega zakonitega jamstva, ki ga ima pri društvu, ter ne pride v nikakem slučaju v nevarnost njegov vplačani delež. II. da se pomnoži obratna glavica. K tej zadnji točki je pripomniti sledeče: Pred vojno je obratna glavica obstoječa iz vplačanih deležev okroglo 30.000 K in rezervnega zaklada okroglo 70.000 K — skupaj torej 100.000 K — zadostovala. Sedaj je pa vsako blago desetkrat dražje, treba je pa tudi večje zaloge, ker cene

minja v raj življenje nam, ki smo povsod preganjani in brez varstva. Naš oče je govoril z vitezom velikokrat o veri, ker nam je rekel večkrat, kadar je prišel od njega, da ni nemogoče, da je bil križani pričakovani Mesija. Dokazoval nam je, da ne pride noben drug Mesija, ker je že prišel Bogčlovek. Nam tega ni bilo potrebno dokazovati: moja mati, moja sestra in jaz smo bili v svoji notranjosti že zdavnaj kristjani; tri mesece smo že imeli Kristusovo sliko in smo molili natihoma k njemu, naj Križani podaljša življenje svojemu služabniku, brabantškemu vitezu.

Nekega jutra, ko smo pravkar zajtrkovali, je vstopil naš oče in se vsedel brez besedi na stol. Obraz mu je žarel radosti in sreče, oči se mu lesketajo, usta se smehlajo.

Molčal je nekaj časa, na to je govoril slovesno:

»Abigail, ti, zvesta tovarišica mojega življenja, in Vi, otroci moji, poslušajte, kaj Vam povem, a kar Vam tudi povem, ne mislite, da ste dolžni slediti mojemu zgledu. Pridite k meni, da Vas poljubim, predno Vam povem, kaj sem sklenil!

vsaki dan rastejo. Poleg tega zahteva splošni položaj, da stopi društvo na plan iz dosedanjega ljubljanskega okvira in razširi svoj delokrog tudi na podeželno delavstvo. Iz vseh teh razlogov treba zvišati obratni kapital. V blagu je sedaj povprečno 200 do 300 tisoč kron. Društvo ima pa kakor zgoraj rečeno le 100 tisoč prometnega kapitala, treba je bilo doslej vzeti manjka-jočih 100, do 200 tisoč na posodo. To je pa nespametno, če se premisli, da društvo lahko dela s svojim lastnim kapitalom, če namesto, da izplača dividendo, isto članu vpiše v dobro in jo član prejme izplačano šele pri izstopu iz društva. Na ta način bo društvo vsako leto samo na obrestih prištedilo več tisoč kron. Lansko leto so znašale same obresti od posojil okroglo 7000 kron.

Ni pa to še edini razlog za ta ukrep in je veliko važnejše sledeče: Tekom vojne je vrednost denarja silno padla in denarja je v obilici v vseh denarnih zavodih tako, da je vsak denarni zavod vesel, če more oddati denar na posodo. Ako hranilnica denarja obratonosno ne naloži in ji denar leži mrtev v hranilnici ima zgubo. Sedaj je torej v teh razmerah igrača dobiti zadostno kredita društvu, ki se peča z aprovizacijo. Te razmere pa ne bodo vedno trajale. Po vojski bo potreboval obrtnik nove stroje in razne surovine za izdelovanje blaga, kmet bo pa rabil živino, orodje in drugo. Poleg tega se pričakuje reduciranje denarne vrednosti. Denar ne bo ležal več v bankah, ampak se bo porabil za nakup vsakovrstnih potrebščin, katerih sedaj ni. Zato bo pa nastopilo tudi občutno pomanjkanje denarja. Kakor se sedaj denar lahko dobi na posodo, tako ga bo pozneje težavno dobiti in če društvo tedaj ne bo imelo svoje glavnice bo moralo ali obrat precej omejiti, ali pa pasti na nivo branjevca za deset let nazaj. Da se preprečijo vse te eventualitete in da se omogoči nadaljni razvoj društva, je odbor pravočasno prišel s svojim tozadevnim predlogom, ki je bil z veliko večino sprejet. Hvala Bogu, da imamo še toliko zavedno delavstvo, ki se ne da premotiti od hipnega dobička in vpošteva predvsem skupno korist društva in v tej skupni koristi išče tudi svojo korist posameznik.

To so razlogi, katere mora vsak previden član vpoštevati, ker se gre za izvedbo gotovega načrta v največjo korist vseh članov.

Čimveč kapitala, tem lažje kupčije, tem cenejši nakup. Da tako radikalen ukrep ni zadovoljil vseh članov je samo ob sebi umljivo, a merodajna je večina. Manjšina bo pa kakor vedno tudi v tem slučaju prišla do prepričanja, da je bila stvar potrebna.

Hrup je bil tedaj, ko se je zvišal rezervni zaklad, hrup, ko so se kupile hiše, hrup, ko se je odpravil kredit, danes je pa težko dobiti člana, ki bi ne spredel kako zelo je bilo vse to potrebno. Kaj se pozna posameznemu članu, če dobi vsako leto 20, 30, 50 ali več kron izplačanih. Ali ne bo veliko bolj vesel, če bo videl čez nekaj let svoj vedno rastoči prihranek, ki ne bo izgubljen, ampak tvoril njegovo premoženje, ki bo koristilo najprej njemu samemu, ker bo dobival cenejše blago, potem pa še njegovim otrokom.

Glasičnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

SPOMENICA AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

5. Vprašanje stanovanj.

Svoje tozadevne predloge smo že predlagali ponovno c. kr. glavnemu ravnateljstvu. Mislimo, da zadošča, če opozarjamo na nje v okviru te spomenice. Zgradba delavskih stanovanj bo po vojski še večje važnosti, ker dobrih stanovanj primanjkuje povsod delavstvu. Na Dunaju se bodo morale zgraditi delavske hiše posebno pri tobačni tvornici v Ottakringu. Upamo, da bo upoštevalo c. kr. glavno ravnateljstvo te potrebščine.

6. Ukrepi povodom vojske.

Vsled vojnih dogodkov so zaprli več tobačnih tvornic v severnem in južnem vojnem ozemlju. Prebivalstvo je moralo iz vojnih razlogov zapustiti domovino. Evakuacija je zadala prizadetim težke osebne in materielne žrtve; javnost je dolžna, da jih oškoduje. Glede na po evakuaciji prizadeto delavstvo predlagamo:

1. Delovne osebe, ki so bile aktivne ob evakuaciji, ki pa niso zdaj deležne begunske podpore in ki tudi ne delajo, naj dobe podporo v višini državne vzdrževalne podpore, dokler se spet ne prične z delom.

2. Doba od časa, ko se je zaprla tobačna tvornica do takrat, ko se je pričelo zopet delati, naj se uračuna tako glede na službene stanovske doklade, kakor tudi z ozirom na provizijske zahteve. Mislimo, da ne namerava c. kr. glavno ravnateljstvo pomnožiti že tako po vojski hudo prizadetemu delavstvu še gorja s tem, da ne bo zaračunalo neprostoovoljnega prekinjenja službovanja.

C. kr. glavno ravnateljstvo tobačne reži je odredilo, naj se daje pri sprejemu v tobačne tvornice v sicer enakih pogojih prednost vdovam in sirotam na bojišču padlih vojakov. Z ozirom na to odredbo si še želimo, naj se upošteva v prvi vrsti pri sprejemu moštva delovne sile invalidov, ki so pred vojno službeno dobo, če tudi le začasno, delali v tobačnih tvornicah.

7. Druge želje.

1. C. kr. glavno ravnateljstvo naj odredi brezplačno oddajo tobačnih izdelkov moškim delavcem. Uslužbenci imajo v vseh obratih prednost do izdelokov, ki se izdelujejo v njih. V solinah dobivajo sol, železničarji dobe znižane vožne cene, oziroma proste vožnje itd. Deputate dobivajo v tobačnih tvornicah tudi uradniki in delovodji, izključeni so le tobačni delavci od teh ugodnosti. C. kr. glavno ravnateljstvo je odklonilo svoj čas naprošeno oddajo tobačnih izdelkov za znižano ceno z ozirom na načelo monopola. Sodimo, da brezplačna izročitev tobačnih izdelkov ni v protislovju izrečenemu načelu. Posebno ob sedanjem pomanjkanju tobaka nima dejanski stan enakega: delavci, ki so zaposleni celi dan pri proizvodnji tobačnih izdelkov, so sami skoraj popolnoma izločeni od dobave fabrikatov.

Nujnejše kakor kdajkoli je, da se pomnoži dobava delovnih oblek, ker se mora z ozirom na nenavadno visoke cene obleke

čuyati lastna obleka, ki se tudi težko dobavi.

Izposlujejo naj se znižane cene na c. kr. državnih železnicah, kar je tem nujnejše, ker so se znatno zvišale vozne cene. Željo upravičuje še bolj okolnost, ker so znižane tudi drugim državnim uslužbenecem, ki niso železničarji, in častnikom ter tudi njih svojcem, cene državnih železnic.

Primerno naj se presnuje tudi delavni red, kar smo predlagali že leta 1912. Posebno naj se upoštevajo določila § 1154 b splošne državljanske postave.

Uvedejo naj se delavski odbori v smislu že predlaganih naših predlogov. Zahtevamo to, ker tvorniška vodstva ne smatrajo povsod v bolniške odbore izvoljenih odbornikov za zaupnike. Mesto delavskih odborov je mogoče dobiti nado, mestilo z izrecnim pripoznavanjem Zveze in njenih zaupnikov.

Splošno naj se odpravi predčitanje (verlesunga), ki je, kar smo utemeljevali že v prejšnjih spomenicah, združeno z neprilikami in se lahko nadomesti z drugačnimi nadomestilnimi sredstvi.

× × ×

V spomenici smo spojili večino delavskih želja. Najnujnejše je vprašanje ureditve plač. Nasproti pomislekom, ki jih navajajo proti končni ureditvi plač, se sklicujemo na izredno bedo delavstva, kateri moramo priti v okom. Če so upravičeni pomisleki proti končni ureditvi plač radi negotove bodočnosti upravičene, česar ne pripoznamo, se le lahko izvede začasno zvišanje plač, ki naj se spremeni v primernem trenutku v trajno plačo. Ako se odkloni tudi začasna ureditev, je neobhodno potrebno zadostno zvišanje draginjske doklade. Beda delavstva je tako velika, da 50 odstotno zvišanje draginjske doklade ne bode zadoščevalo, da privede do občutnega olajšanja tobačnemu delavstvu. —

Nujno je tudi potrebno, da se izboljša uvrstitev v rodbinske razrede. Predložili smo že tozadavne predloge, ki tičejo upoštevjanje vsakega otroka, staršev in bratov, ki si ne morejo ničesar prislužiti, enako vrednost udovelih delavk z oženjenimi delavkami in upamo, da bodo upoštevali naše predlagane predloge.

Vprašanje, če naj se prej ali pozneje izvede končnoveljavna preosnova plače, ne tiče želja, ki jih navaja spomenica in naj ne glede na dobo izrednih razmer. Zelo nujna je preosnova provizijskih določil, ki se morajo prilagoditi spremenjenim razmeram, če ne predstavlja premestitev kake delovne osebe v provizijsko stanje težke ogrožitve življenskih možnosti prizadetim.

Med brati in sestrami.

Knezoškoj dr. Ant. B. Jeglič častni občan vseh vipavskih občin. Iz Vipave smo prejeli danes sledečo brzojavko: Vse vipavske občine so imenovala prevzvišene knezoškofo dr. A. B. Jegliča za častnega občana v priznanje neminljivih zaslug za jugoslovanski narod. Županska zveza.

Slovensko katoliško akademično tehnično društvo »Danica« je na svojem občnem zboru dne 22. maja poslalo prevzvišenemu knezoškofo ljubljanskemu sledečo brzojavko: Od dvajsetletnici vstoli-

čenja ljubljenemu vladiki najprisrčnejše čestitke. Bog ohrani še mnogo let očeta in apostola Slovencev.

Ljubljanski kruh. Mnogokrat smo že povdarjali, da je kruh, kakršnega peče sedaj aprovizacija za bolehe ljudi in ljudi rahlega zdravja in slabotnega želodca ne samo nevžiten in neprebavljiv, ampak naravnost zdravju škodljiv. Čudno se nam zdi le to, da vodilni člani mestne aprovizacije tega ne vedo in klice po odpomoči ne vpoštevajo. Vzbuja se nam sum, da ti gospodje tega kruha sploh še niso pokusili ali, da jim ga vsaj ni treba uživati, drugače bi gotovo sami prišli do istega prepričanja in bi ta nedostatek sami odpravili. Nam so znani nešteti slučaji, ko so ljudje oboleli vsled uživanja tega kruha, dobili so drisko in zavijanej v trebuhu ter so v par dneh vidno shujšali. Svoj čas smo imeli zakon o živilih, ki sicer še velja, a se ne izvaja. Pa vsaj javne oblasti bi morale gledati, da se ne krši. Naj se da ljudem moko mesto kruha. Moko se lahko porabi za močnik, žgance, polento ali pa bo ta ali oni dobil kako pošteno primes in napravil domač kruh Zakaj delati razmere še težavnejše kot so že same ob sebi?

Skupina J. S. Z. Idrija. Pri prvi seji se je sklenil poslati načelnistvu J. S. Z. nekak poziv, da se izda za leto 1919 delavski koledarček. Prav potrebno je, da bi imeli svoj koledarček v katerem naj bi bilo poleg družega tudi dnevnik in seznam vseh skupin in plačivnic J. S. Z. S tem bi bilo omogočeno pismeno občevanje med seboj, glede svojih stanovskih stvari itd. Želeti bi bilo, da se ta stvar vzame v roke in izpelje in da k temu tudi vse skupine in plačivnice izreko svoje želje in pomisleke.

Idrija. Za nas rudarje gotovi gospodje, ki imajo besedo pri moki v Ljubljani ali kjer so že še vedno ne vedo, da smo rudarji, seve ker je to v škodo nam. Treba jim bo povedati, da kdor pod zemljo rudo koplje je gotovo rudar. Plače so tudi še vedno take kakor pred vojno, namreč normalne plače, niso pa cene živil normalne, fižol, ki smo ga dobili pri aprovizaciji, je pač dosti prekoračil normalno ceno, bo pač zopet treba pojasnjevati, da pri tej plači ne zmoremo takih cen. Kaj pa kurjava, razsvetljava in obutev? V naši čevljarni ni materijala za popravila že skoraj mesec, to ni znano, če samo za rudarje ali sploh za vse rudniške uslužbenice, je ni druge pomoči, treba se bo obrniti do merodajnih faktorjev. Z dopusti so tudi sitnosti ko o ženitvi.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Miši - podgane stenice - ščurki

Izdelovanje in razpošiljatev preizkuš. radikalno učinkujočega uničevaln. sredstva, za katero uohajajo vsak dan zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5.—; za ščurke K 4'50; tinktura za stenice K 2.—; uničevalec moljev K 2.—; prašek proti mrčesom K 1'50 in K 3.—; sem spadajoči razprševalec K 1'20; tinktura proti ušem pri ljudeh K 1'20; mazilo za uši pri živini K 1'50; prašek za uši v obleki in perilu K 2.—; tinktura za bolhe pri pseh K 1'20; prašek proti ušem pri perutnini K 2.—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničev. rastlin) K 3.—. — Pošilja po povzetju Zavod za pokončevanje mrčesa

M. Jünker, Zagreb 41, Petrinjska ulica 3.

Pristopajte k Jugoslovanski Strokovni Zvezi! Širite „Našo Moč“!

NADOMESTILO MILA

za pranje perila; izborno peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoj, t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavoj z 10 kg K 23.—.

Preprodajalci dobé popust pri naročbi celega zaboja z 250 kosi. **Belo mineralno milo** za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoj 32 kosov K 14.—. **Nadomestek za toaletno milo** v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18.—. **Toaletno milo** s finim vonjem, roza barve, 1 zavoj 24 velikih kosov K 18.—. Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste.

Izvozno podjetje M. Jünker v Zagrebu 41, Petrinjska ulica 3, III., telefon 23-37.

Sorbenje, garje, lišaj, hraste. Najzanesljiveše sredstvo proti temu je „**PARATOL**“ domače mazilo. Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 3'50 dvojni lonček K 6.—. **PARATOL** - PRAŠEK varuje občutljivo kožo. Skatija K 2'50. — Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri **PARATOL** delavnici lekarnarja M. KLEIN-A Budapešta VII-21. Rózsá-utca 21.

Ustanov. 1. 1893.

Ustanov. 1. 1893.

VZAJEMNO PODPORNNO DRUŠTVO U LJUBLJANI

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenskih polje, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznamb na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 $\frac{1}{2}$, 15 ali 22 $\frac{1}{2}$ letih v odsekah ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilno vlogo in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{4}$ ‰.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848'40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Solskem drevoredu
kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.